

VALMIERAS ĶĪMIKĀS

VALMIERAS STIKLA ŠKIEDRAS RŪPNĪCAS IZDEVUMS

Izsnāg kopā
1979. gada 25. oktobra

CETURTDIEN,
1990. gada 1. martā

Nr. 9 (530)
Cena 1 kap.

Rūpnīcas lielākajā cehā

Par organizatoriski tehnisko pasākumu plāna īstenošanu aušanas cehā stāsta rūpnīcas galvenais inženieris ANDRIS BRUTĀNS:

— Vispirms par jaunajiem produkcijas veidiem, pie kuriem būtu jāstrādā un kuri jāapgūst 4. cehā.

Sāksim ar žakarda auduma apgušanu, izmantojot Čehoslovākijā ražoto žakarda mašīnu. Nedēļas sākumā pie mums no rūpnīcas, šīs tehnikas izgatavotājas, ieradās divi speciālisti. Šis pirmās mašīnas palaišanas pasākums saistīts ar mūsu dekoratīvā auduma sortimenta paplašināšanu. Pozitīvu izmēģinājumu un ekonomisko rādītāju rezultātā doma ir par 22 žakarda mašīnu uzstādīšanu cehā.

Jāturpina eksperiments dekoratīvā auduma sortimenta paplašināšanai, izmantojot fasona diegus, gan strādājot pie divu dažādu diegu iestrādes audos uz pneimatiskajām stieļiem, gan arī ažuŗa pinumam, tikai ar fasona diegu.

Pašlaik ceha un tehnologu daļas speciālisti darbojas pie daudzslāņainā auduma ražošanas apgušanas. Šonedēļ viņi devušies uz nozāres institūtu, kur iepazīstas ar stelli šim vajadzībam, ko institūts varētu nodot mums. Parādielī tiek strādāts arī pie šādai vajadzībai nepieciešamās stelles izveidošanas uz vietas, cehā. Šis daudzslāņainais audums sākotnēji pēc Rīgas Polimēru mehānikas institūta ieteikuma būtu izmantojams paliktņu izgatavošanai paļu dzīšanai celtniecībā. Līdz šim tur izmanto augstvērtīgas kokneses paliktņus, kuru darbības mūžs ir līdz 8 dienām, turpretim jaunajiem paliktņiem tas paredzēts pat līdz gadam.

Sogad būtu jāapgūst arī stelles PN-150 SFM 21, uz kurām varēsīm ražot līdz 150 cm platu sadzīves sietu. Rietumvalstīs ir pieprasījums pēc šāda platuma piesūcinātiem sietiem.

Jāizmēģina arī lētu aušanas iespējas ar oglekļa šķiedru šķeros un jārisina ar to saistītās problēmas. Iezīmējās arī struktūru optimi-

zācijas iespējas T 10-80 audumu palielināšanai, tas ir, palielinot diegu tekstu un samazinot blīvumus. Nepieciešams tikai iegādāties 75. numura šķietus un saskopot apjomus ar patērētāju.

Vel par struktūru runājot, jāstrādā arī pie 19. stikla auduma, eksperimentējot ar jaunām struktūrām.

Sadarbojoties ar Kaupas tekstil-institūtu, kopīgi jāmeklē sortimentu kombinētajiem audumiem — stikla šķiedra+sintētiskā šķiedra u. tml. Jānovērtē galam tehnoloģijā bezkonfuzoru stieļiem, izmantojot audos spoles no SKP-100 mašīnām.

Tagad par tehniskiem pārkārtojumiem.

Jāizgatavo, jāuzstāda un jāpārbauda iekārta diegu pārpalikuma atīstīšanai no spoļem un patronām.

Sapemta mašīna ACV-5, ar kuras uzstādīšanu ir problēmas. Taču atgāju pārstrādes palielināšanas un jaunās šāda tipa mašīnas apgušanas vārdā tas būtu jāizdara.

Cehs strādā pie jaunās konstrukcijas nostiepiem šķēršanas mašīnām. Rezultāti pagaidām ir pozitīvi, jūtami samazinās cilpas šķēru diegos.

Viena no neatrisinātajām problēmām ir rati pamatņu transportēšanai. Iesāktas, bet nav novestas līdz galam pārrunas ar VDR uzņēmumu «Tekstima». Rutli stieļiem ratņu projektu izstrādā mūsu konstruktori. Jāievāc informācija par Čehoslovākijas tekstilražošanas izmantojamiem ratņiem.

Runājot par iekārtu ekspluatāciju, jāatzīmē vēl pagaidām neskaids stāvoklis ar Rutli stieļiem nepieciešamajām rezervēs daļām. Daļu palīgmateriālu un detaļu šim stieļiem jāsaņem no Polijas. Jau pirms laba laika sagādātā konvertējamā valūta, bet «Tehnopromimporta» vainas dēļ vēl nav noslēgts kontrakts par

to iegādi no firmas «Sulzer-Ruttli».

Kopīgi ar galvenā mehāniķa daļu un AVS jāizveido rezerves daļu uzskaites — patēriņa sistēma visai cehā uzstādītajai iekārtai, jo rezerves daļas ar katru gadu kļūst dārgākas. Turklāt, apzinoties sarežģītumu perspektīva ar valūtu, kā arī jaunam nostādēm tirdzniecībā ar CSSR, jāizveido šāda sistēma rezerves daļu patēriņa samazināšanai ar ekonomiskās stimulēšanas svīrām apkalpošām personālam.

No darbiem mikroklimata uzlabošanai cehā būtu jāmin visu ražošanas telpu ventilācijas kompleksā apsekošana:

- KT auduma iecirkņa ventilācijas sistēmu remonts;
- pieplūdes ventilācijas paneļu daļēja nomaiņa 1. nodalī;
- apkures sistēmas remonts brāķetavā;
- ventilācijas sistēmu ierīkošana neaustu materiālu iecirkņi;
- jāierīko pārplūdes automātika uzstādītajam ūdenim aiz kondicionieriem, kuru atgriezt atpakaļ uz aukstuma staciju;

• šogad jānokomplektē automātikas elementi un mezglī vecās austuves kondicionieriem.

No remonta un celtniecības darbiem:

- jāizbūvē papildus telpas 2. stāvā taras noliktavai;
- jāizolē lietus kanalizācijas caurules 2. nodalī;
- jāsāk nopietns remonts jumtam un virsgaismas loģiem vecajā austuvē;
- jāizgatavo un jāuzstāda krānsija šķērētavā;
- jākrāso loģi sešstāvu un divstāvu korpusos;

• jābetonē grīdas kondicionieru telpās;

• jānomaina loģi brāķetavā;

• jāprojekto un jārekonstruē kanalizācijas sistēma austuves 1. kārtā;

• jānomaina šifera jumta segums, bet te ir problēmas ar šifera sagādi.

Paredzēti arī vairāki citi darbi šajā cehā.

Ar ANDRI BRUTĀNU runāja HERMANIS HERCBERGS

Kolektīvais līgums apstiprināts

Attēlā (no kreisās): arodbiedrības rūpnīcas komitejas priekšsēdētāja Gunta Altenberga, Ķīmiskās un naftas ķīmiskās rūpnīcības strādnieku arodbiedrības Latvijas republikāniskās komitejas priekšsēdētāja Baiba Zaičēna, direktors Inārs Poļaks, centrālās laboratorijas priekšnieks Mārtiņš Tomsons un operatore Silvija Ivaņe.

ANDA KAIMIŅA foto

• Piektdien tika pieņemts kolektīvais līgums.

• Ziņojumu par 1989. gada kolektīvā līguma izpildi sniedza direktors Inārs Poļaks.

• Par 1990. gada kolektīvā līguma projektu runāja arodkomitejas priekšsēdētāja Gunta Altenberga.

• Par arodbiedrības līdzekļu izlietojumu ziņoja arodkomitejas grāmatvede Elga Akotīņa.

• Direktors Inārs Poļaks sniedza sīkaku paskaidrojumu par rūpnīcas akcijām.

• Debatēs runāja operatore Silvija Ivaņe, DOSAAF rūpnīcas komitejas priekšsēdētājs Imants Jerkins, direktora palīgs kadru un sadzīves jautājumos Vilnis Miedle, 5. ceha nodalīes priekšniece Mudīte Virza, 2. ceha meistara palīgs Andris

Kļaviņš, darba kolektīva padomes priekšsēdētājs Jurijs Ovsjanikovs, galvenā mehāniķa daļas inženieris Diego Garsija, republikāniskās komitejas priekšsēdētāja Baiba Zaičēna. • Par biedru tiesas priekšsēdētāju ievēlēja Annu Bārs. • Par Sarkanā krusta biedrības priekšsēdētāju rūpnīcā ievēlēja Vairu Kovalevsku. • Par tautas tiesas piesēdētājiem ievēlēja 13 cilvēkus. • Uz arodbiedrību kongresu Rīgā 25. un 26. maijā ievēlēja delegātes: arodkomitejas priekšsēdētāja vietnieci Anitu Primani un 4. ceha komitejas priekšsēdētāju Ilzi Vaivadi. • Konferenču delegāti nobalsoja par 2,6 milj. rubļu amortizācijas līdzekļu nepārskaitīšanu Maskavai.

Sestdien neatkarīgās LKP atbalstītāju konferencē piedalījās arī direktors Inārs Poļaks un aušanas ceha priekšniece Astrida Aizsilniece. Ritdien notiks partijas rūpnīcas ko-

mitejas sēde, kurā komunisti lems par konkrētiem rīcības ceļiem. Viņas partijas pirmorganizācijas ritdien saņems arī topošās partijas statūtus un programmu.

Būt vai nebūt jaunatnes organizācijai?

Si jautājuma atrisināšana atkarīga no mums pašiem. Aizvadīts Latvijas komjaunatnes 24. kongress, kas pieņēma vairākas rezolūcijas un jauno Programmu un Statūtus, kā arī lēmumus. Skaidrs ir viens — pats galvenais ir būt paštāvīgiem, iniciatīvi jānāk no pašiem organizācijas biedriem. Sakarā ar to komjaunatnes Valmieras

raļona komiteja nolēmusi sākt ar komjauniešu pārrēģistrēšanu. Komjaunatnes rūpnīcas komiteja ziņo, ka rūpnīcas komjaunatnes organizācijas biedru pārrēģistrācija notiks līdz 12. martam komjaunatnes komitejā no pl. 8 līdz 17, tālr. 275, 21476. Līdzī jāņem komjaunatnes biedra karti. Pārrēģistrācija dos iespēju apzināt tos jaunus cilvēkus, kuri negrib darboties komjaunatnes organizācijā, un tos, kas vēlas palikt Latvijas komjaunatnes biedrs.

Lūdzam aktīvi piedalīties pārrēģistrācijā, lai novērstu nenoteiktību mūsu rindās.

JĀNIS VIGANTS,
komjaunatnes rūpnīcas komitejas sekretārs

NEPALIEKOT MALĀ

Nav noslēpums, ka noziedzība republikā un pilsētā pieaug. Un mūsu katra uzdevums ir visdažādākiem līdzekļiem veicināt tās līmeņa pazemināšanu, kaut arī tas nemaz nav tik vienkārši.

Mūsu rūpnīcas kārtības sargi savu iespēju robežās sniedz palīdzību iekšlietu daļas darbiniekiem sabiedriskās kārtības sargāšanā Valmieras pilsētā. 1989. gadā labākie no viņiem bija Pēteris Boiko, Biruta Toča no 2. ceha, Jurijs Ceļš no 4. ceha, Raitis Skujņis no 5. ceha un Jānis Ruks no 12. ceha.

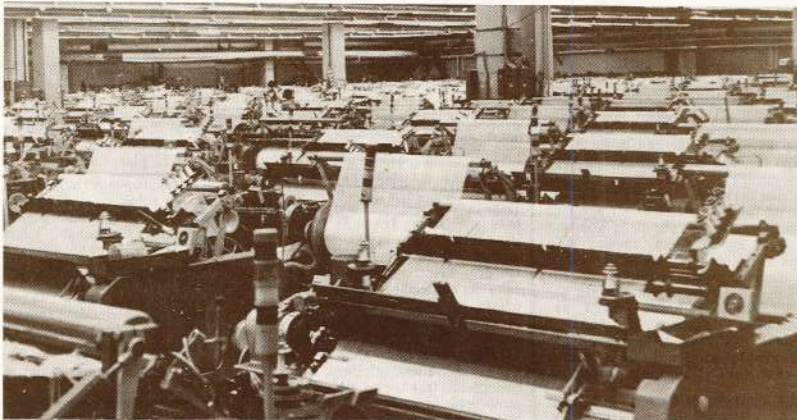
Tomēr jāatzīmē, ka daži kārtības sargi neierodas uz dežūrām, neveic savu grafiku un tāpēc aizvadītajā gadā izrādījāmies ne sevišķi labā situācijā, neraugoties uz to, ka kārtības sargiem tiek piešķirti triju dienu apmaksājams papildus atvaļinājums. Šādas priekšrocības 1989. gadā varēja baudīt tikai 20 no rūpnīcas simts kārtības sargiem.

Sakarā ar augstāk minēto administrācija un sabiedriskās organizācijas, saskaņojot ar darba kolektīva padomi, iesniedza savus priekšlikumus par kārtības sargu darba samaksu (no aprēķina 2 rubļi par stundu, bet ne vairāk par 8 rubļiem

par vienu dežūru) kolektīvā līguma konferencē. Šāds kārtības sargu stimulēšanas variants guva konferences delegātu atbalstu un tika paredzēts plānoto dežūru (420 dienas gadā) grafika izpildei. Ja kārtības sargi piedalīsies papildus dežūras (motokrosā, svētkos u. c.), tiks lievesta papildus samaksa no pašukuma organizatoru fonda (izmaksājot naudu tūlīt pēc dežūras beigām).

Gribētos ticēt, ka tas viss kalpos par stimulu kārtības sargu vienības biedru darba aktivizēšanai, un mūsu rindās papildināsies ar cilvēkiem, kas vēlas dot savu ieguldījumu mūsu kopējai darbī. Bet tos, kas negrib turpināt darboties brīvprātīgo kārtības sargu vienībā, lūdzam nodot apliecinātu komandieriem cehos. Tos, kas vēlas iestāties kārtības sargu rindās, lūdzam griezties pie cehu priekšniekiem un sabiedriskajās organizācijās. Informāciju var saņemt arī kārtības sargu vienību štābā rūpnīcas administrācijas ēkas 24. kabinetā vai pa tālruni 287 un 21356.

ANNA BĀRS,
brīvprātīgo kārtības sargu vienības štāba priekšniece

Hronika

Pirmdien sabiedriskās ēdināšanas kompleksa «Vitrium», kafējnicas «Saiva» un 29. bufetes darbinieki savā kopsapulcē uzklaušoja tehnoloģes Skaidrites Feldmanes stāstījumu par izmaiņām 1990. gada socialistiskās sacensības norisē un atvaļinājumu piešķiršanā. Paredzams, ka jauna kārtība būs arī, vērtējot 1990. gada darba rezultātus un aprēķinot 13. algu. Jaunums tas, ka brigadieru turpmāk saņems piemaksu par brigādes vadību. Izskanēja aizrādījums par nepieciešamību uzlabot 29. bufetes darbu, īpaši tas attiecas uz Aijas Silīņas maiņu.

Sapulcē piedalījās sabiedriskās ēdināšanas apvienības ražošanas apmācības meistare Mirdza Ansona, kura pastāstīja par viesību galda klāšanu.

Vakar pulksten 11.5. vidusskolas sporta zālē atklāsanas parādē pulcējās 23. draudzības spartakiādes «Kaija» dalībnieki. Spartakiādes saimieki —

36. arodividusskolas kolektīvs, pielikuši daudz pūļu, lai čempiji ne tikai tiktos sporta sacensībās, bet arī interesanti atpūtos.

Rūpniecība saņemta vēstule no Valmieras rajona Iekšlietu daļas priekšnieka Jura Kubulīņa, kurā viņš aizrāda uz trukmiem valsts un personīgā īpašuma glabāšanu. Īpaši tas attiecas uz darba kabinetiem, kuri bieži tiek atstāti neaizslēgti, un no tiem pazūd dažādas mantas. Vēstule izvirzīta prasība nodrošināt stingru iekšējās kārtības un disciplīnas nodrošināšanu, lai izslēgtu zādzību iespēju uzņēmumā.

Rūpniecība saņemta Latvijas republikāniskās tirzniecības ražošanas apvienības «Latmedtehnika» izsludinātā konkursa «Jauni medicīnas tehnikas ražojumu paraugi» nolikums. Publicēsim to nākamajā numurā, bet nepacietīgākie interesenti ar to var iepazīties redakcijā.

Starptautiskās un aizrobežu izstādes Padomju Savienībā

«Jauni polimēru materiāli un kompozīti mašīnbūvniecībā», Minskā, no 1990. gada 22. līdz 28. martam. BPSR izstāžu kompleksā.

«Ekoloģija-90», Maskavā, no 14. līdz 21. martam. Izstāžu kompleksā Krasnaja Presņa, 3. paviljons (riko VFR).

Japānas automobiļu rūpniecības firmu izstāde, Maskavā, no 17. līdz 23. aprīlim, izstāžu kompleksā Krasnaja Presņa, 2. paviljona 3. zālē. Riko Japāna.

«Stikla tehnika-90», Maskavā, no 18. līdz 25. aprīlim, izstāžu kompleksā Krasnaja Presņa, 2. paviljona 1. zālē. Riko VFR.

«Inforg-90», Viņņā, no 24. līdz 29. aprīlim, «Lit-ekspo» izstāžu centrā, Kosmonautu prospektā 5. Izzaņas par izstādēm: Rīga, LATNIINTI, tālr. 226220; Maskava, «Eksponent», tālr. 268-13-40.

LIDZJŪTĪBA

Izsakām dziļu līdzjūtību bārmenei Nellijai Kažus, tēvu kapu kalnīņā pavadot.

— Aušanas ceļš

Kultūras dzīves jaunumi

Četras no piecām

Ziemeļu elektrotīklu klubā notika kinoamatieru filmu republikāniskās skates pirmā kārtā — rajons skatē. Diemžēl, šogad nekādas nopietnas konkurences mūsu rūpnieciskajiem kinematieriem nebija, jo piedalījās vienīgi kinoamatieru studija «Kristīns» ar filmām, kas veidotas aizvadītajā gadā. Lūk, ko par skatē rezultātiem stāsta «Kristīna» mākslinieciskais vadītājs ARMINS LEJŅIS (attēlā):

— Pavisam skates zūrijas komisijas vērtējumam iesniedzām piecas filmas. Isumā raksturošu katru no tām. «Sniega karaliene» — šo filmu veidojam kopā ar tautas deputātiem un demonstrējam vienā no sesijām. Filma ir par Valmieras veikalim, par to neuzkoptību un nolaisto stāvokli. Jāteic, ka šis kinomateriāls bija iedarbīgs: vairāki mūsu pilsētas veikalī, par kuriem bija stāstīts filmā, tagad ir atremontēti. Šis filmas tematika ir tīri vietējās nozīmes, un tāpēc to vienīgo no piecām neizvirzīja tālāk uz zonālo skati.

Pārējās četras mūsu studijas biedru veidotās filmas 3. martā piedalīsies zonālajā skatē, kas notiks Gulbene.

«Pakts» — tā saucas krāsainā filma par mūsu rūpniecības darbinieku, «Kristīna» ilggadējā dalībnieka Arņa Katinaša ģimenes svētkiem — viņa meitas kāzām. Daudzi kadri filmēti pie rūpniecības, kafējnicā «Vitrium» un citur.

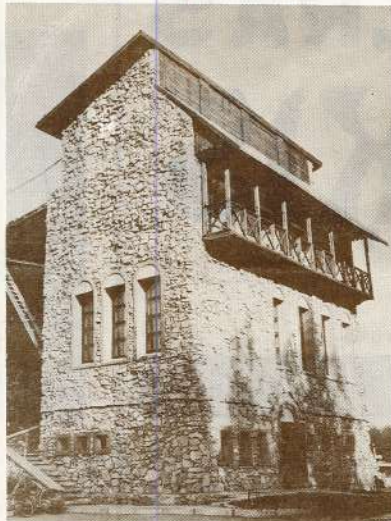
Sporta tēmai veltīta filma «Su-šus». Tajā ar humoru stāstīts par vairāku sporta veidu pārstāvjiem, sacensību momentiem, uzfilmeti daudzi rūpniecības sportisti.

Studijai «Kristīns» kļuvis par tradīciju uzņemt filmas par tēlnieku plenēriem, ko riko Valmierā. Filma «Niks» veltīta 1989. gadā notikušajam plenēram.

«Latvija, Cilvēks, Brīvība». Tā ir īpatnēja filma, uz kuru liekam lielas cerības. Lieta tā, ka šogad Zviedrijā notiks kārtējais starptautiskais UNICA kinoamatieru filmu festivāls. Tā ietvaros tiek rīkots arī konkurss par tēmu «Mana dzimtene». Lūk, šajā konkursā piedalī-

«Baili» sporta aprīte

Si skaistā celtnē — mūsu «Baili». Kaut arī sniega nav, te rit aktīva sporta dzīve. Pa maksīgo segumu trenējas kalnu slēpotāji, nupat nodarbinības zālē pret treniņiem seš mēnešus BMX entuziasti. Vienkārsi tāpat pavadija laiku skrienot vai vingrojot te nāk gan liel, gan mazi, regulāri kalnā un tā apkārtnē savu sportisko izturību rūdīti orientieristi.

«Baili» ir ne tikai rūpniecība, bet arī rajona republikāniskās sporta aprīte. Rūpniecības sporta bāze kļuvis par vienu no republikas sporta centriem. Nupat divas sestdienas pēc kārtas «Bailos» notika republikāniskās kalnu skolas treniņnodarbinības. 3. un 4. martā te būs republikāniskās maršruta kvalifikācijas komisijas pārbaudes sacensības.

Februāra sākumā Latvijā un Valmierā cīemojās Latviesu sporta padomes brīvībā pasaulē priekšēdais Teodors Alderis no Nujorkas un arī no savas puses atzina iespēju 1992. gadā mūsu pilsētā rīkot Globālās latviešu sporta spēles Teodors Alderis, kā arī Valsts FKSK priekšēdētājs Daumants Znatnajs un Dailija fonda aktīvisti pabija «Bailos» un ļoti atzinīgi izteicās par mūsu sporta kompleksu. Acīmredzot te varētu notikt orientētās sporta sacensības.

ALEKSEJA KOZIŅECA foto

Paldies atsaucīgām sirdīm!

Sirsniņi pateicamies visiem, kas pabalstīja mūsu rūpniecības darbinieka VALERIJA GOBAS ģimeni grūtajā brīdī.

Kopīgais ziedojums bija 1253 rubļi.
LTF VSSR NODAĻAS VALDE

Kapitalistiskajās valstīs izmantojamie primārie plastmasu armējošie materiāli

(Sākums 1. februārī)

Firma Vertrotex Saint Gobain termoplastu, galvenokārt polipropilēna, armējošo šķiedru ražošanā izmanto speciālu tehnoloģiju, kas patentēta kā Chop-Pak metode.

Sādā veidā iegūtam noteikta izmēra šķiedrām piemīt ļoti laba adhēzijas spēja ar polipropilēna matricu. Salīdzinot ar parastajām, šīm šķiedrām paaugstinājusies tādi rādītāji kā stiepes robežizturība par 20%, lieces izturība par 26%, triecienviskozitāte — par 55%. Sāds polipropilēns, kas armēts ar tikko aprakstīto stikla šķiedru, īpašību ziņā tuvojās poliāmiem.

Jaunu stiklaplastu izstrādājumu iegūšanas tehnoloģiju vidū jāatzīmē tādu termoplastu iegūšanas procesu, kas armēti ar kapātu, speciāli apretētu stikla šķiedru. Šo procesu, kas nosaukts par Radlite, izstrādājis amerikāņu firma General Electric Plastics, izmantojot angļu firmas Azdel Inc. licenci. Tās pamatā ir papīra iegūšanas tehnoloģija. Pulverveida sveķus ūdens pulpa, speciāli apretētu stikla šķiedru u. c. nepieciešamās papildvielas samaisa ar īpašām metodēm, maisījumu tālāk padod uz kustīgiem sietiem. Pēc to zāvēšanas nepārtrauktas darbības zāvēšanas aparātos loksnes sacietē un notermējas speciālās valču mašīnās. Sādi iegūtos armētos loksņveida termoplastus var salīdzināt ar materiāliem, kuru armēšanai izmantotas stikla plāksnes, taču salīdzinoši tiem ir mazāka viskozitāte. Ar presešanas metodi no šādiem loksņveida materiāliem gatavo detaļas automobiļu kravas kastēm, tāpat tos var izmantot elektronikā kā pamatu iespiesto shēmu plātnēm. Firma General Electric Plastics informē, ka 1988.—1989. gadu laikā tiks nodota ekspluatācijā iekārta — autopiļots armēto loksņveida termoplastu ražošanai uz polipropilēna, poliētilēntereftalāta, polibutilēntereftalāta, polikarbonātu un polibutilēntereftalāta sakausējumu, polifenilēnoksidā bāzes. Radlite tehnoloģijas priekšrocība ir reāla izmantošanas iespēja. Ar šo tehnoloģiju var iegūt arī tādus termoplastus, kas armēti ar stikla plāksnēm.

Stikla plastu ražošanā liela nozīme ir ASV firmas B. F. Goodrich Co. jaunākajam izstrādējam, iegūts jauns konstrukcijas polimērmateriāls, armētais polivilhiorīds (PVH). Galvenais iemesls, kāpēc PVH nevarēja pielietot kā konstrukcijas materiālu, bija armējošās stikla šķiedras un matricas nenoturīga adhēzija. PVH armēšana ar apretētām stikla šķiedrām (to saturs kompozīcijā 30%) piedod tam lielāku cietību un izturību, uzlabo izmēru stabilitāti, izturību pret teka-

mību. Tekamības lielums armētam PVH ir zemāks nekā citiem armētiem termoplastiem — polistirolam, polikarbonātiem, polipropilēnam. Bez tam stikla šķiedra pazemina PVH termiskās izplešanās koeficientu, tuvinot to alumīnija termiskās izplešanās koeficientam. PVH, arī citu ar stikla šķiedru armēto stikla plastu fizikomehāniskās īpašības atbilst prasībām, kādas uzstāda konstrukciju materiāliem. PVH piemīt zema triecienviskozitāte (pēc Izoda) un termoisotūrija, taču tie ir lētāki salīdzinot ar citiem armētiem termoplastiem. Firmas B. F. Goodrich Co. šāda veida ražotie materiāli satur 10, 20 un 30% stikla šķiedras.

Firma B. F. Goodrich Co. izstrādā ar stikla šķiedru (30%) armētu divu marķu PVH materiālus — 801 GR 30 un 802 GR 30, kam 1 kg cena ir 2,2 dolāri (1985. g. cenas), tos pārstrādā ar liešanas metodi zema spiediena. Šos materiālus izmanto elektronikā (aparātu detaļas, korpusi). Ši pati firma pārstrādi ar ekstrūzijas metodi 1987. gadā izlaida ar apretētu stikla šķiedru (30%) armētu PVH, tirdzības marķa Fibroc, kuram tāpat piemīt paaugstinātā cietība, izturība, noguruma izturība, izmēru stabilitāte, termoisotūrija. Šim materiālam stiepes izturības robežlieluma absolūtā vērtība ir divas reizes lielāka nekā nearmētam PVH. To izmanto celtniecībā (logu rāmjus un durvju profili, sijas, odsenscaurules), elektro- un elektrotehnikā (iespiesto shēmu plātnes, kompjūteru korpusi), aerokosmosiskajā tehnikā, kuģu būvniecībā; materiāla cena — 2,07 dolāri par 1 kg (1987. gada cenas).

ASV firmas Moby Chemical Corp. jaunās izstrādnes veltītas poliāmīda 6 armēšanai ar stikla šķiedru. Jaunie firmas materiāli Nydur BKV 130 (30% stikla šķiedras) un Nydur BKV 140 (40% stikla šķiedras) ir ar palielinātu triecienuizturību, cietību un viskozitāti. Šie materiāli izceļas ar mazu nodilumu kalpošanas laikā, vieglu pārstrādājāmību, spēju «nomāskēt» armējošo materiālu. Gataviem izstrādājumiem ir gluda, spoža virsmas pat pie 40% stikla šķiedras saturā. Šos materiālus izmanto automobiļu rūpniecībā, mēbeļu furnitūras izgatavošanai, sadzīves instrumentu rokturu izgatavošanai.

Patreiz stikla plastu plaši izmanto dažādās rūpniecības nozarēs, pirmkārt automobiļu būvniecībā. 1980. gadā ASV stikla plastu apjoms bija 42% no tirgū piedāvātajiem kompleksajiem polimērmateriāliem.

Tabula rāda stikla plastu izmantošanu ASV dažādās pielietojuma sfērās (tūkst. t):

Pielietojuma sfēras

	1983. gads	1984. gads	1985. gads	1987. gads	1981.—1987. g. vidējais gada pieauguma temp., %
Transporta mašīnbūve	204,5	241,1	254,5	286	8,75
Celtniecība	178,6	192,0	197,8	224	5,8
Korozijizturīgas iekārtas ražošanā	128,6	138,4	145,5	141	2,3
Kuģu būvniecība	123,2	137,9	145,1	178	9,6
Elektrotehnika un elektronika	75,9	84,4	91,5	95	5,8
Plaša patēriņa preču ražošanā	57,1	63,8	66,5	68	4,5
Aparātu un ESM būve	47,3	54,9	58,0	67	9,1
Lidmašīnu un raķešu būve	11,2	13,0	15,6	18	12,6
Citas pielietojuma sfēras	32,1	35,7	38,4	37	3,6
Kopā:	858,5	961,2	1012,9	1114	6,9

Firma Owens-Corning Fiberglas prognozē, ka laikposmā no 1986. līdz 1991. gadam ar stikla šķiedru armētu termoreaktīvo plastmasu izmantošana automobiļu rūpniecībā pieaugs par 5,7% (no 86,6 tūkst. t līdz 114,2 tūkst. t), bet to izmantošana sadzīves tehnikas ražošanā dubultuosies un 1990. gadā sānīgs lieds 84 tūkst. tonnu. Firma General Electric bija pirmā, kas uzskāta šo materiālu izmantošanu sadzīves tehnikas aparātu korpusiem, tādejādi veiksmīgi aizstājot krasotu vai emaljētu tēraudu. Armētie stikla plāsti veiksmīgi konkurē ar citiem materiāliem refrigratoru, kondicionieru, trauku un veļas mazgājamo mašīnu iekārtās. Firma Business Communications Co. progno-

zē, ka 1995. gadā no visiem firmas General Motors ražotajiem vieglajiem automobiļiem trešajai daļai būs stikla plastu virsbūves.

Rietumeiropas valstīs stikla plastu izmantošana laikposmā no 1982. līdz 1984. gadam pieauga par 10,2% (no 633 tūkst. t līdz 769 tūkst. t). 1984. gadā stikla plastu ražošanai izmantoja 98% visas saražotās nepārtrauktās stikla šķiedras. 1986. gadā stikla šķiedras izmantošana nedaudz samazinājās, bet pēdējos gados prognozē atkal kāpumu par 4,7%.

(Nobeigums sekos)

Redaktore V. LEJSTRAUTA